

Vienan Karjalan Liiton vanhan puheenjohtajan muistelmia.

Miten minusta tuli Vienan Karjalan Liiton puheenjohtaja, sillä enhän edes ollut Vienan Karjalan kasvatti. Tästä huolimatta se kävi valla mutkattomasti, ilman mitään ennakkovalmisteluja ja luuloja, niin etten sitä silloin itsekään oikein huomannut, kun olin jo puheenjohtaja. Olin niihin aikoihin muuttanut syntymäpitäjästäni Laihialta tänne Suomen Ateenaan ja avannut täällä kangastavarain tukku- ja vähittäiskaupan isävainajani tunnetulla toiminimellä Ivar Mitrofanoff. Näin ollen se oli jatkoa isävainajani harjoittamalle kauppalikkeelle. Liikkeen omistimme yhdessä nuoremman veljeni Ben Mitron kanssa, joka siihen aikaan opiskeli kemiaa Saksan korkeakoulussa. Nyt on hänkin jo vainajana.

Siihen aikaan mieliharrastuksiani olivat metsästys ja maaliirampumakilpailut eivätkä suinkaan mitkään kansansivistystä tarkoittavat kokoukset ja harrastukset mieltäni kiinnostaneet. Nuorisoseuratoimintaan olin tosin Laihialla ottanut osaa jonkin verran ja sitä jatkoin vähän täällä Jyväskylässäkin, mutta ampumakilpailut olivat yhä edelleen jouto-aikani päämieliharrastuksia ja siitä tuntuivat olevan tietoisia Keski-Suomen ampujaurheilijatkin. Niinpä sitten eräänä keväisenä aamuna tuli luokseni eräs multialainen ampujaisäntämies, sittemmin kunnallisneuvos, kehoittamaan minua, enkö tulisi ensi sunnuntaina osaaottamaan heidän ampumakilpailuihinsa, ja eihän siihen paljon kehoituksia tarvittu. Totta kai menen ampumaan ja niin lupasin heti osallistua, siis kättä päälle vakuudeksi ja niin oli asia sovittu ja päätetty. Isäntä lupasi huolehtia hevosityydyistä Keuruun asemalta Multialle, sillä autokyytejä ei siihen aikaan vielä Suomessa tunnettu. Mutta juuri kun isäntä oli poistunut luotani seinästäkösanoman Vaasasta, joka kuului joutsenkin tähän tapaan:

Tule välttämättä tänne, huomenna tärkeä vienankarjalaisten kokous.

Tämä tuli niin odottamatta kuin salama kirkkaalta taivaalta ja pani pojan miettimään, kumpaan sitä nyt mennään: ampumaanko vai tuohon tärkeäksi mainittuun kokoukseen?

Mutta enhän minä siihen aikaan paljon aikaa tuhannut päätöksien tekoon, vaan ne tehtiin heti ilman pitkiä harkintoja ja puntaroimisia, ja niin tehtiin tämäkin päätös tuloksella: matka tärkeään kokoukseen tehdään ja mieluisa ampumakilpailu uhrataan sen hyväksi.

Junan saavuttua Vaasan asemalle huomasin siellä heti joukon innostuneita vienankarjalaisia, jotka ottivat minut toverillisesti ja lämpimästi vastaan ja niin sitten aikanaan siirryttiin Vaasan Työväenyhdistyksen huoneistoon kokousta pitämään.

Vaasan Työväenyhdistyksen tyyssija siihen aikaan ei suinkaan ollut verrattavissa sen nykyiseen komeaan kivipalatsiin, vaan se toimi aivan vaatimat-

tomassa puuhökelissä laitakaupungilla, jossakin Vaasan "kapsakin loukolla". Mutta huolimatta matalasta majasta innostus vienalaisten kokouksessa oli suuri ja mieliala korkealla. Kaikki puhuvat Vienan Karjalan olojen parantamisesta ja sen tulevaisuudesta, sen taloudellisten olojen kohottamisesta ja kansallishengen herättämisestä. Vienan Karjalan oli saatava kansan omakielisiä kouluja, jumalanpalvelus kirkoissa kansankieliseksi ja sitten sinne oli saatava maanteitä ja sen järville höyrylaivoja ja postinkulkua kehitettävä ja monia muita parannuksia ja toivomuksia lausuttiin.

Näissä merkeissä elettiin, toimittiin, intoiltiin, ja valtava innostus loisti kaikkien kokouksen osanottajien silmistä ja kasvoilta.

Tämän innostuksen huumassa valittiin allekirjoittanut kokouksen puheenjohtajaksi ja eihän siinä sitten ollut vastarainomista, vaan tämä oli vastaanotettava ja niin tartuin, vähän epäröiden, puheenjohtajan nuijaan. Pidän tietysti kokoukselle asiaan kuuluvaan avauspuheenkin, sellaisen kuin silloin, aivan valmistamatta, kokonaan kokemattomana puheenjohtajana osasin, ja niin aloitimme kokouksen varsinaisten asiain käsittelyn, jota jatkui koko päivän ja päätöksiä tuli kuin Turkin hihasta.

Vaasan kokouksessa pantiin alulle monet hyvät asiat, joita sitten Vienan Karjalan Liitto ja sen seuraaja Karjalan Sivistysseura ovat edelleen kehittäneet.

Vaasan kokouksessa tapasin joukon entisiä vienankarjalaisia ystäviäni ja tovereita, joista tässä mainitsen ulkomuistilta muutamia nimiä: vakavamielinen, tanakka ja jämerä toiminnan mies K. S. Lipkin, tunnettu nimellä Pappa Lipkin, vilkkaamielinen, liukaskielinen karjalaisten sen ajan tietojasnaatsamies W. G. Loginoff, intomielinen, toivorikas Uhtuan poika Paavo Afanasjeff-Ahava, runoseppä, kalevalankalkuttaja, kauppias Timo Manner ja monta muuta hyvää Vienan miestä. Ja tulinhan siellä solmineeksi monia uusia tuttavuuksia, joista useimmista sitten tuli minulle hyviä ystäviä, työ- ja aatetovereita, kuten tulisieluinen, hehkumielinen Suomen-Karjalan, Suistamon poika, kirjailija, opettaja Iivo Härkönen ja monta muuta. Useimmat näistä siteistä ovat kestäneet ja yhä edelleenkin kestävät suureksi ilokseni. Monet heistä ovat jo ylittäneet tämän elämän rajan ja heitä nyt kaipauksella muistelen.

Vaasan kokous oli alustava kokous, jossa valittiin m.m. komitea sääntöjä ja uuden järjestön vastaisia toimia suunnittelemaan. Varsinainen perustava kokous sitten pidettiin Tampereella. Tämä Tampereen kokous muodostuikin sitten elämäni yhdeksi suurimmista elämyksistä. Se pidettiin Tampereen komeassa Työväen Yhdistyksen talossa 3—4 p:nä elokuuta 1906. Tampereen kokouksesta tulikin sitten niin muodollisesti kuin asiallisestikin vienan-

Osanottajat vienankarjalaisten kokoukseen Tampereella 3—4 p:nä elokuuta v. 1906.

karjalaisten asian suuri edistysaskel. Olihan siellä sellaisia tekijöitä kuin tohtori Hainari, maisteri Basilier, kirjailija Maila Talvio, professori J. J. Mikkola, kirjailija Iivo Härkönen ym. monet muut Vienan-Karjalan ystävät, nimittäin tässä sen enempää mainitsematta.

Kokous oli kaikin puolin hyvin järjestetty ja osanottajia oli saapunut pitkiltäkin matkoilta, aina Inkeristä saakka.

Kokouksen avasi allekirjoittanut ja kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti tohtori Hainari, josta sitten tuli Vienan-Karjalan asia-uskollinen ystävä, liiton herkinen tuki ja turva kuolemaansa saakka. Historian tuntijana ja opettajana hän oli meille nuorille liiton asioissa erinomainen, suuriarvoinen neuvonantaja ja ohjaaja, tarkoittaen työssään aina liiton parasta.

Kokouksessa vallitsi, samoin kuin Vaasan kokouksessa, suuri innostus ja vienalaiset olivat ihastuksissa ja ihmeissään siitä, että suomalaisetkin olivat niin innostuneita, ennen pidettyjen laukkurysien asialle ja osoittivat tästä ystävällisyydestä heille suurta kiitollisuutta. Asioiden käsittelyssä vallitsi hyvä yhteisymmärrys ja asiallinen käsittely, mistä johtuikin, että päätökset tulivat melkein yksimielisiä.

Kokouksen aikana pidettiin kokouksessa ja sen päivällisillä sekä illanvietossa runsaasti innokkaita, lämminhenkisiä ja lennokkaita puheita. Niistä erikoisesti on mieleeni jäänyt kirjailija Maila Talvion sydämen lämmöllä pidetty muutokaunis puhe Vienan karjalaisten asiasta ja tohtori Hainarin pitämät asialliset, pontevat puheet. Kokouksessa hyväksyttiin Vaasan kokouksen laatima sääntöehdotus muutamilla muutoksilla ja toimitettiin jäsenten merkittäminen, joita kertyi noin 50 kannattajajäsentä.

Näin tuli perustettua Vienan Karjalaisten Liitto ja sitten valittiin huutoäänestyksellä sen puheenjohtajaksi allekirjoittanut ja niinhän minusta sitten tehtiin Liiton puheenjohtaja. Johtokunnan muiksi jäseniksi valittiin lippuäänestyksellä: kauppias P. Afanasjeff-Ahava, tohtori O. A. Hainari, maisteri Hj. Basilier, kauppias Timo Manner, ylioppilas Sakari Dorofjeff-Alanko,

tukkukauppias Ivan Sofronoff, kauppias K. S. Lipkin ja kirjailija Iivo Härkönen.

Heti tämän jälkeen piti vastavalittu johtokunta kokouksensa, jossa Liiton sihteeriksi ja Liiton äänenkannattajan toimittajaksi valittiin kirjailija Iivo Härkönen, joita toimia hän sitten suurella artaumuksella, uskollisesti ja menestyksellä hoiti miltei kuolemaansa saakka. Näin muodostuikin Tampereen kokouksesta se Vaasan kokouksen toivoma kokous, jossa laskettiin perustus Vienan karjalaisten kansansivistystä tarkoittavalle järjestölle, joilla kulmakivillä se nyt edelleenkin toimii, vaikkakin sen tehtävät ovat osittain muuttuneetkin.

Tähän sitten päättyi Tampereen kaikiruolin onnistunut kokous, hyvissä toiveissa Liiton tulevaisuudesta, suuren innostuksen valtaamina erottiin ja päätettiin taasen tavata Tampereella heti uuden vuoden jälkeen Liiton ensimmäisessä, varsinaisessa vuosikokouksessa.

Tohtori Hainari oli uskollisena Vienan karjalaisten asian ystävänä, sen neuvoo antavana tukena ja turvana kyntänyt unohtumattoman syvän vaon Vienan Karjalaisten Liiton sivistyssaralle ja kirjailija Iivo Härkönen Liiton uskollisena luottamus- ja työmiehenä suorittanut mitä suurarvoisimman työn Liiton toiminnassa.

Näiden miesten nimet herättivät meissä, Vienan Karjalan aatteen lipunkantajissa, kiitollisuuden ja kunnioituksen tunteita ja nämä tunteet näitä nimiä kohtaan on meidän velvollisuus säilyttää voimakaina tuleville sukupolville.

Monet ansioituneet nimet ovat minulta tässä jääneet mainitsematta, mutta se ei ole johtunut hyvän tahdon puutteesta, vaan muistoni alkaa käydä hataraksi ja onhan tässä paperipulakin.

Ja niinhän se vienankarjalaisten alottama sivistystyö on sitten jatkunut vaihtelevalla menestyksellä ja hartainpana toivomuksenani lausun tässä, että se yhä edelleenkin saisi jatkua puhtaana kansan sivistystä tarkoittavana toimintana, vapaana kaikesta valtiopolitiikasta.

Jyväskylässä marraskuulla 1946.

A. Mitro.